

ਫੁਲ ਬੈਂਚ
ਡੀ. ਫਲਸ਼ੋ, ਏ.ਐਨ. ਗਰੋਵਰ ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ,- ਅਪੀਲਕਰਤਾ।
ਬਨਾਮ
ਮਾਡਲ ਵੂਲਨ ਅਤੇ ਸਿਲਕ ਮਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ,- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।
6 ਨਵੰਬਰ, 1961

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 476 ਆਫ 1958

*ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਐਕਟ (1883 ਦਾ XX)- ਧਾਰਾ 31(6)- ਮਾਲਕਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਇਰੈਕਟਿੰਗ, ਰੀ-
ਇਰੈਕਟਿੰਗ, ਆਦਿ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ, ਹਰੇਕ ਇੰਜਣ ਦੀ ਹਾਰਸ-ਪਾਵਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ
ਇੰਜਣ-ਕੀ ਵੈਧ ਹੈ- ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਫੀਸ- ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ।*

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਬੰਬੇ 35.

656

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਮਿਤੀ 17 ਸਤੰਬਰ, 1954 ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ, ਟੈਕਸ ਹੈ, ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਰਗੇ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ ਜੋ ਛੋਟੇ ਹਾਰਸ-ਪਾਵਰ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇੰਜਣ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਮਿਊਂਸਪਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਆਮ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਫੀਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਆਮ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਸੂਲੀ ਹਨ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਟੈਕਸ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਫੀਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਵਿਚਕਾਰ ਤਰਕ-ਸੰਗਤ ਦਾ ਤੱਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਰਗ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ: ਉਕਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਉਕਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੈਂਸ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸੈਂਸ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟੈਕਸ ਅਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ- ਫੀਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸੈਂਸ ਦਾ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਫੰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੀਸ ਦੀ ਦੂਸਰੀ

ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖਰਚੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਸਹੀ ਅਨੁਪਾਤ ਸਹਿਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਥੋਪਣਾ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, 19 ਅਕਤੂਬਰ, 1960 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਦੁਲਤ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਕਪੂਰ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਆਖਰਕਾਰ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਫਲਸ਼ੋ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਗਰੋਵਰ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 6 ਨਵੰਬਰ, 1961, ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

657

ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 27 ਅਕਤੂਬਰ 1958 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਰਿਟ ਨੰਬਰ 155 ਆਫ਼ 1958 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ।

ਐਚ.ਐਸ. ਦੁਆਬੀਆ, ਵਧੀਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਭਾਗੀਰਥ ਦਾਸ ਅਤੇ ਬਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਇੰਗਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਗਰੋਵਰ, ਜੇ.- ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਪੰਜਾਬ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡਜ਼ ਐਕਟ, 1883 ਦੀ ਧਾਰਾ 31(6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਾਈ ਗਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਮਿਤੀ 17 ਸਤੰਬਰ, 1954 ਨੂੰ ਇਹ ਫੀਸ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਇੰਜਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇੰਜਣ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਖੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ, ਉਸਾਰਨ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ 1 ਜਨਵਰੀ, 1955 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਪੈਮਾਨਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਸੀ:-

ਇੰਜਣ ਦਾ ਵੇਰਵਾ	ਸਲਾਨਾ ਫੀਸ।
	ਰੁ.
(1) 10 ਹਾਰਸ-ਪਾਵਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਇੰਜਣ	10
(2) 10 ਹਾਰਸ-ਪਾਵਰ ਤੋਂ 20 ਹਾਰਸ-ਪਾਵਰ ਦੇ ਇੰਜਣ	15
(3) 20 ਹਾਰਸ-ਪਾਵਰ ਤੋਂ 30 ਹਾਰਸ-ਪਾਵਰ ਦੇ ਇੰਜਣ	20
(4) 30 ਹਾਰਸ-ਪਾਵਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਇੰਜਣ	30

658

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਇੱਕ ਟੈਕਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੇ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਅਧੀਨ ਲਗਾਉਣਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਟੈਕਸ ਲਗਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੀ, ਲੇਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਦੁਲਟ ਅਤੇ ਕਪੂਰ ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀਆਂ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ੈਡਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਫਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸ਼ੈਡ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਉੱਚ ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵੇਵਿੰਗ ਸ਼ੈਡ ਵਿੱਚ 25 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ ਅਤੇ ਫਿਨਿਸ਼ਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ 30 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀ ਇੱਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਊਰਜਾ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਰੇਕ ਮਸ਼ੀਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਡ੍ਰਾਈਵ ਲਈ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਫਟ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ:

(1) ਵੇਵਿੰਗ ਸ਼ੈਡ: 1 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ 54 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ ਅਤੇ 10 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ 3 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ।

(2) ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ: 5-5 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ 5 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ, 73 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ 3 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ ਅਤੇ 11 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ 2 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ ਹਨ।

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

659

ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ 25 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ 3 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ ਅਤੇ 30 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀ ਇੱਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ 67 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ 67 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ 4 ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਚ ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ 105 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਵਾਲੇ 4 ਹਾਈ ਪਾਵਰ ਇੰਜਣਾਂ ਲਈ 80 ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਦਾ ਦੇਣਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ 1611 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੇ ਇੰਜਣਾਂ ਲਈ 670 ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 56 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ 17 ਸਤੰਬਰ, 1954 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਕੁਝ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ

ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੰਜਣਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇੰਜਣ ਨੂੰ ਕੰਮ, ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰਫੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਢੋਲ ਦੀ ਤਾਲ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੰਜਣ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਸੀ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਫਾਰਮ ਏ ਵਿੱਚ ਲਾਇਸੈਂਸ ਇੰਜਣ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ 17 ਸਤੰਬਰ, 1954 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਗਲੇ 31 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਵੈਧ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲਾਇਸੈਂਸ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਸਿਹਤ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਰ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਸੀ।

660

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)

ਉਸ ਨੇ ਅੱਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕੋਪ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹਵਾਦਾਰੀ, ਢੁਕਵੀਂ ਨਾਲੀਆਂ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਆਦਿ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸੈਨੇਟਰੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਸੀ ਜੋ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਗਜ਼ੋਸਟ ਪਾਈਪ ਵਿੱਚ ਸਾਈਲੈਂਸਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਹਿਮਤ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਇੰਜਣ ਦੁਆਰਾ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਜਾਂ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 50 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੋ ਕਿ 5 ਰੁਪਏ ਹਰ ਦਿਨ ਲਈ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਇਹ ਨਿਯਮ 1 ਜਨਵਰੀ, 1958 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣੇ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ, ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਫੀਸ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਪਗਨਡ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਸਿਰਫ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਇੰਜਣ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਿਹਤ, ਆਰਾਮ, ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ "ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਮਿੱਲ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੁਆਰਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਵੈਟਰਨਰੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ

ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੀਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

661

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਤੋਂ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਸਿਰਫ 4,355 ਰੁਪਏ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਸਟਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਦਾ ਸਟਾਫ਼, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਹੋਰ ਆਮਦਨੀ ਤੋਂ ਵੀ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਉਸ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹੂਲਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਆਮ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਆਮ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂ ਖਰਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਾਇਸੈਂਸਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਭ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। *ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਮਦਰਾਸ, ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਰੂਰ ਮਠ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਿੰਦਰ ਤੀਰਥ ਸਵਾਮੀਰ* (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ; *ਰਤੀਲਾਲ ਪੰਨਾ-ਚੰਦ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ* (2); ਅਤੇ *ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਨਨਾਥ ਰਾਮਾਨੁਜ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* (3) ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤੱਤ, ਜੋ ਕਿ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਫੀਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ, ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਤੱਤ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਫੀਸ ਕੁਝ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਅਣ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਆਮ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇ, ਆਮ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚੇ ਜਾਣ ਲਈ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 282,

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 388.

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 400

662

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਸ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਗ੍ਰਾਂਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਵਸੂਲੀ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ

ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੋਪੀ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1) ਵਿਚ ਭੰਡਾਰੀ ਸੀ.ਜੇ., ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੰਬਾਕੂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਫੀਸ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਵੈਧਤਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਲਈ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਾਲੀਆ ਮਾਪਦੰਡ, ਸੰਚਾਲਨ, ਵਿਹਾਰਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਕਮ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਲੀਆ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਸੂਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਟੈਕਸ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਿਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਚਾਰਜ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਗੁਣ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜੇਕਰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਕਿੱਤੇ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਦੇ ਅਸਲ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਟੈਕਸ। ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਹ ਫੀਸਾਂ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਲੀਆ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਫੀਸਾਂ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਲੀਆ ਵਧਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਖਾਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅੰਤਮ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿ ਕੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਵਾਜਬ ਹੈ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਨੂੰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਝਿਜਕਦੀ ਹੈ,

(1) 1956 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 480

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

663

ਗੈਰਵਾਜਬ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਫੀਸ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦਮਨਕਾਰੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੰਬਾਕੂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ 2 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ, 1934 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 1954 ਵਿੱਚ 500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਲੀਆ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ 1954 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਸਟਾਫ਼ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੰਬਾਕੂ ਠੇਕਾ ਫੀਸ ਐਕਟ, 1954, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ, ਪੰਜਾਬ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਬੋਝ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਫੀਸ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਬੂਤ ਜੋ ਇਸ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟੈਕਸ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਰਤੀਲਾਲ ਬਨਾਮ ਬੰਬੇ ਸਟੇਟ (1) ਦਾ ਪਾਸ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹਵਾਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ, ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਬਨਾਮ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਸ਼ਰਮਾ (2), ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ, ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ (3) ਵਿੱਚ

ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਟਾ, ਚੌਲ ਅਤੇ ਤੇਲ ਮਿੱਲਾਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡਜ਼ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 174 ਅਧੀਨ ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

- (1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 388.
- (2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1961 ਐਸ.ਸੀ. 356.
- (3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਸਾਰੇ 433.

664

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 20 ਰੁਪਏ ਦੀ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਿੱਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਆਟਾ, ਚੌਲ ਜਾਂ ਤੇਲ ਮਿੱਲ, ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੁਥਮ ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਅਗਰਵਾਲਾ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਆਇਆ। ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ 20 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿੱਲ ਆਟਾ, ਚੌਲ ਅਤੇ ਤੇਲ ਮਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਫੀਸ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਨੇ ਇੱਕ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਭਗ 100 ਮਿੱਲਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਮਿੱਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਟਾਫ ਰੱਖਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 20 ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ, ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ 20 ਰੁਪਏ, ਇੱਕ ਮਿੱਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੇਕਰ ਵਾਧੂ ਮਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿੱਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੀਸ ਵਸੂਲਣੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਰਡ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਖਰਚੇ ਵਧੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਧੂ ਨਿਰੀਖਣ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰੀਖਕਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਗੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ-

"(i) 1947 ਦੇ ਯੂ.ਪੀ. ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, ਨੰ. XXVI ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੋਨ ਸਭਾ ਬਾਰਾਪੁਰ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ- ਯੂ.ਪੀ. ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡਜ਼ ਐਕਟ, 1922 ਦੇ ਨੰਬਰ X ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਨੁਸਾਰ;

(ii) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਚਾਵਲ ਅਤੇ ਦਾਲ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ, 1948 ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਸ਼ੁੱਧ ਭੋਜਨ ਐਕਟ, 1950 ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(iii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲੇਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ "ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ" ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਆਮ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸੀ।"

ਤੀਸਰੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਨਾ 360 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹਨ:-

"ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਫੀਸ ਅਸਲੀਲ ਪੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਪਲਾਈ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਖੁਰਾਕ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਫੀਸਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਚਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ।"

ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਚਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੋਪੀ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਹੈ- ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਲੁਟੇਰਾ ਆਪਣਾ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਗੁਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਤੱਤ

ਇੱਕਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਿੰਗੀਰ-ਰਾਮਪੁਰ ਕੋਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰੇ ਟੈਸਟਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਖੀਰਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਲਈ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ (ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ) ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਜੋ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਨੁਕਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਿੰਗੀਰ-ਰਾਮਪੁਰ ਕੋਲਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੜੀਸਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਏਰੀਆ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਫੰਡ ਐਕਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਮਪੁਰ ਵਿਖੇ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਸੈਸ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੈਸ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਰਿਟਰਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੈਸ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਲੇਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 66 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਐਂਟਰੀ 23 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੀਸ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਟੈਕਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਫੀਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ।

(1) 1956 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 480.

(2) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1901 ਐਸ.ਸੀ. 459

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

667

ਪੰਨਾ 464 'ਤੇ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

"ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਫੀਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਮ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਸੂਲੀ ਹਨ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਿ ਟੈਕਸ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਫੀਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਦਾ ਤੱਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਕਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ "ਕਹਿੰਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੈਸ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਸੈਸ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਟੈਕਸ ਅਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਖਿਰਕਾਰ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਫੀਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਉਪਕਰਨ, ਸੰਯੁਕਤ ਫੰਡ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦਾ

ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਫੀਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰੰਗੀਨ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਲੇਵੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ "ਕੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਲੇਵੀ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੀ ਲੇਵੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੀਸ ਦਾ ਢੋਂਗ ਹੋਵੇ ਨਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਫੀਸ।"

668

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ, ਫੀਸ ਜਾਂ ਟੈਕਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਹਰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇਗਾ।" ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਬਨਾਮ ਐਸਕੁਇਮਲਟ ਅਤੇ ਨੈਨੈਮੋ ਰਾਈ. ਕੰਪਨੀ (1) ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਲੇਵੀ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਮ ਜਾਂ ਇਤਫਾਕਨ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਪਾਰਟਨ ਬਨਾਮ ਮਿਲਕ ਬੋਰਡ (ਵਿਕਟੋਰੀਆ) (2) ਨੂੰ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1933 ਦੇ ਮਿਲਕ ਬੋਰਡ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੁਆਰਾ ਡੇਅਰੀਮੈਨਾਂ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਡਿਪੂਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਲੇਵੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਆਬਕਾਰੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਡੇਅਰੀਮੈਨ ਜਾਂ ਮਾਲਕ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਦੁੱਧ ਦਾ ਡਿਪੂ ਜਿਸ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਫੀਸ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਜਿਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਲੇਵੀ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪ੍ਰਗਟਡ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਆਏ -

"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੈਸ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖਣਿਜ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਕੇ ਉਕਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਦਾ ਤੱਤ ਹੈ, ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਸੈਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਯੁਕਤ ਫੰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਇਪਸਟ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਬੰਧ ਜੋ ਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਸੇਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਫੀਸ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।"

(1) 1950 ਏ.ਸੀ. 87.

ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਟੈਕਸਟ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 (6) ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀ ਜੋ 17 ਸਤੰਬਰ, 1954 ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਕੇਵਲ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਉਹ ਲੇਵੀ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ II ਜਾਂ III ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੰਦਰਾਜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਟੈਕਸ ਜਾਂ ਫੀਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਟੈਕਸ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ, ਜੋ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇੰਜਣਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਦਾ ਤੱਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਮਾਈ ਇਸ ਤੋਂ, ਬੋਰਡ ਦੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਫੰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇਗਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਬੋਰਡ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਰਡ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਆਮ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਗੀਰ-ਰਾਮਪੁਰ ਕੋਲਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਗਜੇਂਦਰ ਗਤਕਰ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪੰਨਾ 464 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਮੁਖਰਜੀ ਜੇ., (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ) ਨੇ ਦਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਰੂਰ ਮੱਠ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਿੰਦਰ ਤਿਰਥਾ ਸਵਾਮੀਰ (1) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਬਾਰੇ ਸਥਿਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ

ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਵਿਨਿਯੋਜਨ ਦੀ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਲੇਵੀ ਟੈਕਸ ਸੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਫੀਸ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਬਨਾਮ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਸ਼ਰਮਾ (2) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਉਹਨਾਂ ਇੰਜਣਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਸੂਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਉਸਾਰਨ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ, ਜੋ ਇੰਜਣਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਣਗੇ, ਸਗੋਂ ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸੈਨੇਟਰੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਹੈ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 282.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1961 ਐਸ.ਸੀ. 356.

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

671

ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸਬੰਧ ਹੈ। ਪਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਦੀ ਘਾਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੋ ਠੀਕੀ ਗਈ ਫੀਸ ਨੂੰ ਖਾਸ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਯੁਕਤ ਫੰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ, ਆਮ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਖਰਚੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯੋਜਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਜੋ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਖਰਚੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਹੀ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਠੇਕਾ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰੂ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਹੈ, ਪੈਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਾ 468 'ਤੇ ਦ ਹਿੰਗੀਰ-ਰਾਮਪੁਰ ਕੋਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ (2) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਫੈਸਲਾ ਹੋਰ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਿਊਂਸਪਲ ਬੋਰਡ ਕਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਹੋਰ (3) ਵਿੱਚ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਾਂਚੂ, ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ) ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਨੇ ਆਟਾ ਮਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਉੱਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਰ 'ਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਆਈਟਮ 66 ਜਾਂ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਆਈਟਮ 47 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੇਵੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਜਾਂ

ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿ ਇਸਦੀ ਘਟਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ। ਕਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਲੇਵੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਆਟਾ ਮਿਲਾਂ ਜਾਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਥੋਪਣਾ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1961 ਐਸ.ਸੀ. 459

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਸਾਰੇ. 433.

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਰਾਗ. 135.

672

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਆਟਾ ਮਿਲਾਂ ਦੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਜੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫੀਸ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਫੀਸ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਆਮ ਮਾਲੀਆ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੀ ਉਮੈਦ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ ਪਿਛਲਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਿਯਮ ਸਨ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰੀਖਕ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਖਰਚਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਪਰ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਫੀਸ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੇੜਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਫੀਸ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਪਾਤਕ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੀਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਸ਼ਰਤ ਚੰਦਰ ਘਟਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਕਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਵਿੱਚ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਦੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਨਹਾ ਜੇ. ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਨਿਯਮ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਸਿਰਫ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਤਰਕਹੀਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਕਮ ਵਾਜ਼ਬ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਰਾਜ. 178.

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਕੈਲ. 36.

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਸਵੱਛਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਿਬਰਟੀ ਸਿਨੇਮਾ ਬਨਾਮ ਦਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਕਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1), ਨੇਤਰਮ ਅਗਰਵਾਲਾ ਬਨਾਮ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਰਾਏਗੰਜ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ (2) ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਟੈਕਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਿੱਤੇ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਸੀਮਾ ਸੀ ਜੋ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੀਮਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੈਰਵਾਜ਼ਬ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੁਲਾਲ ਪਟਾਡੀਆ ਬਨਾਮ ਉਤੀਸਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (3) ਵਿੱਚ, ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਟ-ਭੱਠਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਵਸੂਲੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਟਾਂ-ਭੱਠਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਉਸ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਆਮ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਲੇਵੀ ਨੂੰ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਟੈਕਸ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਫੀਸ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਬੰਧਤ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਮਪਿਊਨਡ ਐਨਡ ਫੀਸ ਤੋਂ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ 4,355 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਫੀਸਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਟਾਫ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਕੈਲ. 45.

(2) 59 ਸੀ.ਡਬਲਊ.ਐਨ. 872.

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਉਤੀਸਾ 43.

ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਸਟਾਫ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਆਮ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਅਸਲੀਲਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਰੋ ਕਿਉਂ ਦਾ ਤੱਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ਅਤੇ ਫੀਸ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਫੀਸ ਬਣਨ ਲਈ ਲੁਟੇਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਲੋੜ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੁੱਲ 105 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਵਾਲੇ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਇੰਜਣ ਲਗਾਏ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ 80 ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ, ਕੇਵਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਵਜੋਂ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁੱਲ 161 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਵਾਲੇ ਸੱਠ ਇੰਜਣਾਂ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ 670 ਰੁਪਏ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਵੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਛੋਟੇ ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੇ ਹੋਰ ਇੰਜਣਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਵਿੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਵਾਧੇ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਰਹੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਫੀਸ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗਾ। ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੁ. 10 ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਫੀਸ ਹੈ। ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੇ ਇੰਜਣ 'ਤੇ ਰੁ. 10 ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ 10 ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇੰਜਣ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਫੀਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬਤਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਗੁਆ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਥੋਪੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੇਵੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਘੱਟ ਇੰਜਣ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਘੱਟ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

675

ਹੁਣ, ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 25 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੇ 4 ਇੰਜਣ ਅਤੇ 30 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੇ 2 ਇੰਜਣ ਲਗਾਏ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਸਿਰਫ ਕੁੱਲ 160 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਵਾਲੇ ਇੰਜਣਾਂ ਲਈ 120 ਰੁਪਏ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਜਦੋਂਕਿ ਕੁੱਲ $161\frac{1}{2}$ ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਵਾਲੇ 67 ਇੰਜਣ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਫੀਸ 670 ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਾਜਬ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਫੀਸ ਬੇਲੋੜੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇੰਜਣਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ, ਨਾ ਹੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇੰਜਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੰਜਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਅੱਟਲ ਹੈ ਕਿ 17 ਸਤੰਬਰ, 1954 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ, ਇੱਕ ਟੈਕਸ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਫੀਸ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਰਗੇ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ ਜੋ ਛੋਟੇ ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇੰਜਣਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ

ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮਿਊਂਸਪਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਆਮ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਟੈਕਸ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਟੈਕਸ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡੀ. ਫਲੌ, ਜੇ.- ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।
ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ.- ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਤਾ -

ਉਰਮਿਲਾ ਰਾਣੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।